

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14876590>

Сталий розвиток національної економіки України: виклики, ризики та перспективи

Ніколюк Олена Володимирівна

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування, Одеський національний технологічний університет, вул. Канатна, 112, м. Одеса, Україна, 65039, <https://orcid.org/0000-0002-1665-0361>

Лагодієнко Наталія Володимирівна

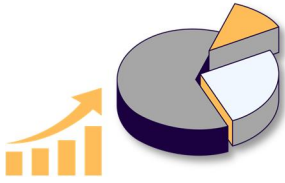
доктор економічних наук, професор, професор кафедри цифрових технологій фінансових операцій, Одеський національний технологічний університет, вул. Канатна, 112, м. Одеса, Україна, 65039, <https://orcid.org/0000-0002-8472-1395>

Демченко Аліна Миколаївна

кандидат економічних наук, старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування Одеський національний технологічний університет, вул. Канатна, 112, м. Одеса, Україна, 65039, <https://orcid.org/0000-0001-6947-7024>

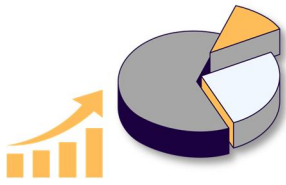
Прийнято: 19.10.2024|Опубліковано: 29.10.2024

***Анотація.** Стаття присвячена глибокому аналізу концепції сталого розвитку національної економіки України, яка в умовах сучасних викликів набуває стратегічного значення для формування конкурентоспроможної, інклюзивної та екологічно збалансованої моделі економіки. У роботі досліджено багатовимірний характер сталого розвитку, що охоплює економічну, соціальну,*

екологічну та інституційну складові. Особливу увагу приділено вивченню викликів, які постали перед Україною внаслідок російської агресії, економічної рецесії, глобальних кліматичних змін і демографічних загроз. Проаналізовано основні ризики, включаючи значне скорочення ВВП, руйнування критичної інфраструктури, міграцію трудових ресурсів, енергетичну кризу та зростаючий рівень соціальної нерівності. Стаття акцентує увагу на інтеграції України до глобальних економічних процесів, зокрема на перспективі членства в Європейському Союзі, яке відкриває нові можливості для економічного зростання та впровадження сучасних стандартів сталого розвитку. Автори досліджують потенціал цифровізації, інновацій та "зеленої" енергетики як драйверів відновлення економіки, підкреслюючи роль міжнародного співробітництва та залучення інвестицій у цих сферах. Окрему увагу приділено можливостям післявоєнного відновлення економіки, яке передбачає реалізацію масштабного плану реконструкції з акцентом на екологічну модернізацію промисловості, розвиток транспортної та соціальної інфраструктури. У статті запропоновано низку рекомендацій для уряду України, спрямованих на мінімізацію ризиків, пов'язаних із макроекономічною нестабільністю, вдосконалення механізмів державного управління, забезпечення прозорості фінансових потоків та підвищення інституційної спроможності. Наголошено на важливості впровадження комплексної політики, яка базується на принципах сталого розвитку, спрямованої на досягнення балансу між економічними, соціальними та екологічними пріоритетами. Робота є важливим внеском у наукову дискусію щодо шляхів трансформації економіки України в умовах глобальних викликів і локальних обмежень, пропонуючи практичні підходи до реалізації концепції сталого розвитку.

Ключові слова: сталий розвиток, національна економіка, економічна криза, післявоєнне відновлення, інновації, «зелена» енергетика, інтеграція в ЄС, соціальна нерівність, екологічна модернізація, інституційна прозорість, міжнародна співпраця, кліматичні зміни, демографічні виклики.

Sustainable development of the national economy of ukraine: challenges, risks and prospects

Nikoliuk Olena

Doctor of economics, Professor, Head of department of public administration, Odesa National University of Technology, Kanatna str., 112 Odesa, Ukraine, 65039, <https://orcid.org/0000-0002-1665-0361>

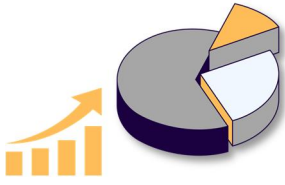
Lagodiienko Nataliia

Doctor of Science in Economics, Professor, Professor of the Department of Digital Technologies of Financial Operations, Odesa National University of Technology, Kanatna str., 112 Odesa, Ukraine, 65039, <https://orcid.org/0000-0002-8472-1395>

Demchenko Alina

Candidate of Science in Economics, Associate Professor, Senior Lecturer, Department of Public Management and Administration, Odesa National University of Technology, Kanatna str., 112 Odesa, Ukraine, 65039, <https://orcid.org/0000-0001-6947-7024>

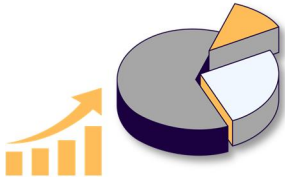
Abstract. *The article is devoted to an in-depth analysis of the concept of sustainable development of the national economy of Ukraine, which, in the context of modern challenges, is gaining strategic importance for forming a competitive, inclusive, and environmentally balanced model of the economy. The work explores the multidimensional nature of sustainable development, encompassing economic, social, environmental, and institutional components. Particular attention is paid to the study of the challenges that Ukraine has faced as a result of Russian aggression, economic recession, global climate change, and demographic threats. The main risks are analyzed, including a significant reduction in GDP, the destruction of critical infrastructure, labor migration, the energy crisis, and the growing level of social inequality. The article focuses on Ukraine's integration into global economic*

processes, particularly the prospect of membership in the European Union, which opens up new opportunities for economic growth and the implementation of modern sustainable development standards. The authors explore the potential of digitalization, innovation, and "green" energy as drivers of economic recovery, emphasizing the role of international cooperation and attracting investment in these areas. Particular attention is paid to the possibilities of post-war economic recovery, which involves implementing a large-scale reconstruction plan with an emphasis on the ecological modernization of industry and the development of transport and social infrastructure. The article offers several recommendations for the government of Ukraine aimed at minimizing the risks associated with macroeconomic instability, improving public administration mechanisms, ensuring the transparency of financial flows, and increasing institutional capacity. The importance of implementing a comprehensive policy based on the principles of sustainable development, aimed at achieving a balance between economic, social, and environmental priorities, is emphasized. The work is an important contribution to the scientific discussion on ways to transform the Ukrainian economy in the face of global challenges and local constraints, offering practical approaches to implementing the concept of sustainable development.

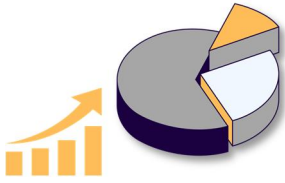
Keywords: sustainable development, national economy, economic crisis, post-war recovery, innovation, "green" energy, EU integration, social inequality, ecological modernization, institutional transparency, international cooperation, climate change, demographic challenges.

Постановка проблеми. Сталий розвиток є однією з ключових концепцій сучасного економічного, соціального та екологічного прогресу. В умовах глобальних викликів, таких як кліматичні зміни, економічна нестабільність та соціальна нерівність, забезпечення сталого розвитку стає важливим пріоритетом для кожної країни. Для України це питання має особливу актуальність, адже національна економіка стикається з безпрецедентними труднощами, спричиненими військовою агресією, руйнуванням інфраструктури, масовою

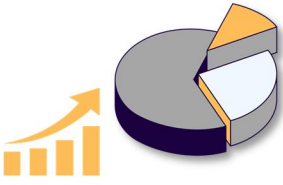

міграцією населення та значними втратами у виробничому секторі. У таких умовах реалізація принципів сталого розвитку є не лише амбітною ціллю, але й необхідною стратегією для забезпечення довгострокової економічної стабільності, соціальної згуртованості та екологічної безпеки. Україна сьогодні перебуває у стані складних трансформаційних процесів. З одного боку, держава повинна долати наслідки воєнних дій, які суттєво вплинули на всі сектори економіки. З іншого боку, країна має шанс використати ці виклики як стимул для переосмислення економічної моделі та переходу до більш інноваційної та екологічно орієнтованої економіки. У цьому контексті сталий розвиток стає основою, на якій можуть будуватися всі майбутні стратегії. Парадигма сталого розвитку передбачає баланс між трьома основними складовими: економічною, соціальною та екологічною. Економічна складова полягає у створенні конкурентоспроможної економіки, здатної забезпечити зростання ВВП, залучення інвестицій та підвищення добробуту населення. Соціальна складова включає зменшення нерівності, забезпечення рівного доступу до ресурсів та соціальних послуг, а також покращення умов праці та життя для громадян. Екологічна складова спрямована на збереження природних ресурсів, зменшення впливу людської діяльності на навколишнє середовище та боротьбу з кліматичними змінами. Однак досягнення цього балансу ускладнюється низкою викликів. Серед них – скорочення ВВП (на 29,1% у 2022 році), зростання рівня інфляції, дефіцит державного бюджету, масова міграція населення та руйнування критичної інфраструктури. Крім того, Україна стикається з глобальними загрозами, такими як погіршення екологічної ситуації, залежність від викопного палива та необхідність інтеграції до європейських і світових ринків. Ці проблеми вимагають глибокого аналізу та розробки системного підходу до їх вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових досліджень і публікацій з теми сталого розвитку національної економіки України демонструє багатогранність підходів до розуміння цієї концепції та її реалізації в сучасних

умовах. Одним із важливих кроків на шляху впровадження сталого розвитку стало відкриття Офісу Цілей сталого розвитку в Україні, про що йдеться у матеріалі, опублікованому на порталі Екополітика [1]. Ця ініціатива спрямована на координацію зусиль різних секторів суспільства, зокрема держави, бізнесу та громадянського суспільства, у виконанні національних і глобальних завдань до 2030 року. Зокрема, Офіс покликаний сприяти інтеграції принципів сталого розвитку в економічну та соціальну політику України, забезпечуючи ефективну співпрацю з міжнародними організаціями та донорами. Теоретичні аспекти еволюції концепції сталого розвитку детально досліджено в роботі П'ятницької Г. Т. та Григоренка О. М. [2]. Автори аналізують основні управлінські підходи до реалізації сталого розвитку, підкреслюючи важливість переходу до інноваційної моделі економіки, орієнтованої на цифровізацію, екологічну модернізацію та інклюзивний розвиток. Вони також звертають увагу на виклики, які стоять перед Україною, такі як необхідність реформування державного управління та адаптації до глобальних змін. Глобальні фінансові аспекти сталого розвитку висвітлено в монографії Кожухової Т. В. [3]. Авторка акцентує увагу на джерелах фінансування проєктів сталого розвитку, таких як "зелені" облігації, інвестиційні фонди та міжнародна допомога. Особливий акцент зроблено на ролі міжнародних фінансових інституцій, які можуть стати основними партнерами України у фінансуванні післявоєнного відновлення та екологічної модернізації економіки. Ключові детермінанти сталого розвитку економіки України розглянуто у монографії під керівництвом Кудріної О. Ю. [4]. У цьому дослідженні проаналізовано вплив таких факторів, як інституційна спроможність, інноваційний потенціал, демографічні тенденції та екологічні виклики. Автори наголошують на необхідності системного підходу до формування політики сталого розвитку, яка враховує взаємозв'язок між економічними, соціальними та екологічними пріоритетами. Указ Президента України № 722/2019 [5] визначає нормативно-правові рамки для досягнення Цілей сталого розвитку до 2030 року. Документ містить комплекс завдань,

спрямованих на подолання бідності, забезпечення якісної освіти, зменшення нерівності, збереження екосистем та перехід до низьковуглецевої економіки. Цей указ є стратегічним орієнтиром для інтеграції принципів сталого розвитку у всі сфери державної політики. Сучасні виклики реалізації Цілей сталого розвитку в умовах війни та економічної кризи детально досліджено у роботі Боковиної Ю. В. [6]. Авторка аналізує наслідки військових дій для економіки України та наголошує на необхідності інституційного реформування. Особливу увагу приділено інтеграції України до європейських економічних та екологічних стандартів як важливому кроку до сталого розвитку. Соціально-економічні аспекти сталого розвитку глибоко розглянуто у публікації Піцура Я. С., Черченка О. Л. та Білоскурського Р. Р. [7]. Автори підкреслюють важливість гармонійного розвитку економіки, суспільства та екології через синергетичний підхід. Вони також досліджують трансформацію теоретичних підходів до сталого розвитку, зокрема враховуючи сучасні глобальні виклики, такі як зміна клімату та поглиблення соціальної нерівності.

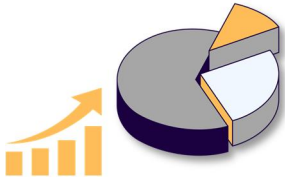
Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на проведені дослідження залишається невирішеним питання тенденцій та динаміки сталого розвитку національної економіки в Україні в контексті останніх подій. Особлива увага приділена авторами визначенню кількісних індикаторів викликів та ризиків сталого розвитку в контексті економічної, соціальної, енергетичної, екологічної та інституційної складових.

Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Мета статті полягає в дослідженні основних викликів і ризиків, які впливають на сталий розвиток України, а також у визначенні перспектив і практичних рекомендацій для їх подолання. Особливий акцент зроблено на післявоєнному відновленні, яке повинно стати не просто поверненням до докризового стану, а точкою відліку для створення нової, сучасної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження Реалізація концепції сталого розвитку в Україні стикається з численними викликами, які мають економічний,

соціальний, екологічний та інституційний характер. Усі ці фактори не лише ускладнюють досягнення Цілей сталого розвитку, але й створюють додаткові ризики, що впливають на загальну стабільність економіки та суспільства. Аналіз цих викликів дозволяє краще зрозуміти пріоритетні завдання, які стоять перед державою.

1. Економічні виклики. Економічна криза, спричинена війною, є найгострішим викликом для сталого розвитку України. За даними Світового банку, ВВП України скоротився на 29,1% у 2022 році, що стало одним із найбільших спадів в економіці країни за останні десятиліття. Основні фактори, що призвели до цього, включають:

1.1. Руйнування інфраструктури. Обсяг збитків від пошкоджень об'єктів житлового фонду, доріг, мостів, енергетичних мереж та інших критично важливих об'єктів перевищує \$150 млрд. Відновлення цих об'єктів є довготривалим і витратним процесом, який вимагає значних фінансових ресурсів.

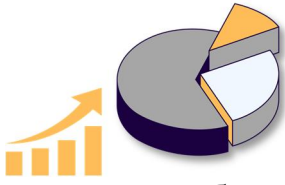
1.2. Зменшення промислового виробництва. Втрата частини промислових потужностей, розташованих у зонах бойових дій, суттєво вплинула на економіку. Це обмежує можливості експорту, зокрема в таких ключових секторах, як металургія, машинобудування та агропромисловий комплекс.

1.3. Дефіцит бюджету. Фінансування військових потреб стало першочерговим завданням держави, внаслідок чого дефіцит бюджету зріс до \$42 млрд у 2023 році. Залежність від міжнародної допомоги для покриття цього дефіциту збільшує економічну вразливість країни.

1.4. Інфляція та боргове навантаження. Рівень інфляції у 2023 році досяг 21,3%, що значно знизило купівельну спроможність населення. Державний борг зріс до 78% ВВП, створюючи додатковий тиск на фінансову систему [1].

2. Соціальні виклики. Соціальні аспекти сталого розвитку зазнали значного впливу через погіршення добробуту населення та зростання нерівності.

2.1. Масова міграція населення. Понад 5 млн українців виїхали за кордон

у пошуках безпеки та кращих економічних можливостей. Це призвело до зменшення трудових ресурсів, особливо в таких сферах, як освіта, медицина та технології.

2.2. Безробіття. Рівень безробіття в Україні зріс до 19,3% у 2023 році. Особливо гостро ця проблема відчувається серед молоді, що знижує соціальну мобільність та перспективи довгострокового зростання.

2.3. Зростання нерівності доходів. В умовах економічної кризи соціальна нерівність посилилась, що призвело до збільшення бідності серед найбільш уразливих верств населення.

3. Енергетична криза. Енергетичний сектор України зазнав серйозних руйнувань через військові дії. Масовані атаки на енергетичну інфраструктуру у 2022-2023 роках спричинили дефіцит електроенергії, що вплинуло як на населення, так і на промисловість [2].

3.1. Залежність від викопного палива. Україна традиційно залежала від імпорту газу та вугілля, що є нестабільними джерелами енергії.

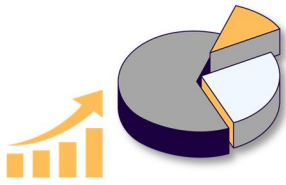
3.2. Недостатній розвиток відновлюваної енергетики. Частка відновлюваних джерел у загальній структурі енергоспоживання становить лише 14%, що недостатньо для забезпечення енергетичної незалежності.

4. Екологічні виклики. Кліматичні зміни та екологічні проблеми створюють додаткові ризики для сталого розвитку України.

4.1. Погіршення стану довкілля. Військові дії спричинили забруднення ґрунтів, водних ресурсів і повітря, а також руйнування природоохоронних об'єктів.

4.2. Екстремальні погодні явища. Зміна клімату негативно впливає на аграрний сектор, який формує близько 20% ВВП України. Посухи, затяжні дощі та інші природні аномалії знижують врожайність сільськогосподарських культур.

5. Інституційні виклики. Реалізація принципів сталого розвитку вимагає ефективного управління, однак інституційна слабкість є серйозною перешкодою.

5.1. Корупція. Високий рівень корупції заважає ефективному використанню ресурсів та реалізації реформ.

5.2. Недостатня цифровізація державного управління. Відсутність сучасних технологічних рішень у системі управління обмежує прозорість та ефективність державних інституцій.

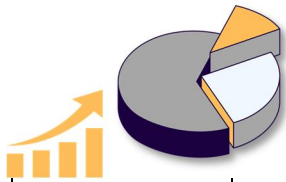
5.3. Невідповідність законодавчої бази. Регулювання сталого розвитку потребує гармонізації із європейськими стандартами, однак цей процес проходить повільно [3-4].

Сукупність викликів, що постають перед Україною, створює складні умови для досягнення сталого розвитку. Економічні, соціальні, енергетичні, екологічні та інституційні проблеми є взаємопов'язаними і вимагають комплексного підходу до їх вирішення. Водночас подолання цих викликів відкриває нові можливості для трансформації економіки України у більш стійку, конкурентоспроможну та екологічно збалансовану модель (табл.1).

Таблиця 1

Виклики, ризики та перспективи сталого розвитку економіки

Категорія	Виклики	Ризики	Перспективи
Економічна складова	- Скорочення ВВП на 29,1% (2022 р.)	- Висока інфляція (21,3% у 2023 р.)	- Інтеграція до європейського ринку через виконання Угоди про асоціацію з ЄС.
	- Руйнування промислових потужностей та інфраструктури.	- Зростання державного боргу до 78% ВВП.	- Модернізація економіки через впровадження інновацій та цифровізації.
	- Дефіцит бюджету (\$42 млрд у 2023 р.).	- Відсутність інвестицій через нестабільність та корупцію.	- Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу (МСБ).
Соціальна складова	- Масова міграція населення (5 млн осіб покинули країну).	- Зростання безробіття (19,3%).	- Розвиток людського капіталу через програми повернення мігрантів та реінтеграції.
	- Погіршення якості	- Соціальна напруга	- Реформа освіти та

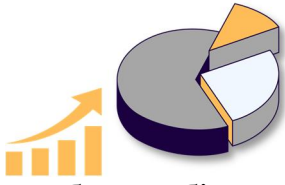

	життя, зростання соціальної нерівності.	через збільшення розриву між багатими та бідними.	охорони здоров'я для підвищення соціальної мобільності.
Енергетична складова	- Залежність від викопного палива.	- Руйнування енергетичної інфраструктури через військові дії.	- Розвиток відновлюваної енергетики (сонячна, вітрова).
	- Низький рівень інвестицій у "зелену" енергетику (14% у структурі енергоспоживання).	- Дефіцит енергетичних ресурсів та нестабільність енергопостачання.	- Інтеграція до ENTSO-E (європейської енергосистеми).
Екологічна складова	- Забруднення ґрунтів, водних ресурсів, повітря внаслідок військових дій.	- Погіршення стану екосистем та зниження біорізноманіття.	- Екологічна модернізація промисловості та зменшення викидів парникових газів.
	- Зниження продуктивності сільського господарства через кліматичні зміни.	- Екстремальні погодні явища, які загрожують сільському господарству (посухи, зливи).	- Залучення міжнародної підтримки для реалізації екологічних проєктів.
Інституційна складова	- Високий рівень корупції, недостатня прозорість управління.	- Недостатня ефективність державних інституцій.	- Зміцнення прозорості та цифровізація державного управління.
	- Відсутність адаптації законодавства до ЄС	- Невиконання стратегій через слабкі управлінські механізми.	- Інституційне реформування для підвищення довіри до влади.

Джерело: складено автором на основі [2-6].

На шляху до досягнення сталого розвитку Україна стикається з численними ризиками, які мають економічний, соціальний, екологічний та інституційний характер. Ці ризики можуть істотно ускладнити впровадження стратегій сталого розвитку, знизити їхню ефективність та уповільнити перехід до нової моделі економіки. Аналіз цих ризиків є важливим для розробки заходів із їх мінімізації та подолання.

Економічна нестабільність, зумовлена військовими діями та тривалою рецесією, створює комплекс ризиків, які впливають на макроекономічну ситуацію. Високий рівень інфляції, який у 2023 році досяг 21,3%, значно знижує купівельну спроможність громадян. Це підвищує вартість життя, загострює

проблему бідності та зменшує внутрішній попит, що негативно впливає на економіку загалом. Зростаючий бюджетний дефіцит, який у 2023 році перевищив \$42 млрд, ускладнює фінансування соціальних програм, інфраструктурних проєктів та ініціатив сталого розвитку. Частка державного боргу у ВВП зросла до 78%, що створює високий ризик боргової кризи. Обслуговування боргу потребує значних ресурсів, які могли б бути спрямовані на проєкти сталого розвитку. Війна, правова невизначеність та високий рівень корупції відлякують потенційних інвесторів. Це обмежує надходження приватного капіталу, який є ключовим для фінансування трансформаційних проєктів [5-6].

Соціальна сфера стикається з серйозними ризиками, які ускладнюють забезпечення інклюзивного розвитку та соціальної згуртованості. Через економічну кризу та воєнні дії розрив між багатими та бідними стрімко збільшується. Це створює соціальну напругу, що може стати перешкодою для реалізації сталого розвитку. Рівень безробіття досяг 19,3%, особливо гостро це питання стоїть серед молоді та кваліфікованих кадрів, які не можуть знайти роботу у своїй сфері через руйнування інфраструктури та скорочення бізнесу. Масова міграція населення, особливо працездатного віку, та низька народжуваність створюють ризики для демографічної стійкості України. Це зменшує доступний людський капітал, необхідний для відновлення економіки та впровадження сталого розвитку.

Енергетичний сектор України перебуває у стані кризи, що створює серйозні ризики для економічної та екологічної безпеки. Воєнні дії завдали значних пошкоджень енергосистемі, що спричинило перебої в постачанні електроенергії та тепла. Незважаючи на зусилля з розвитку відновлюваних джерел енергії, Україна все ще залежить від імпорту викопного палива. Це підвищує вразливість до коливань цін на світових ринках та поглиблює екологічні проблеми. Частка відновлюваних джерел енергії залишається недостатньою, що обмежує можливості для переходу до низьковуглецевої

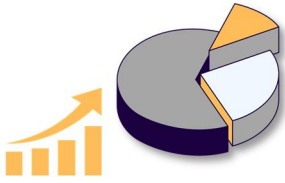
економіки [7].

Екологічна сфера України стикається з новими викликами, пов'язаними з впливом військових дій та кліматичними змінами. Руйнування промислових об'єктів та військові дії призвели до забруднення ґрунтів, водних ресурсів та атмосфери. Це створює ризики для здоров'я населення та знижує якість природних ресурсів. Україна дедалі частіше стикається з екстремальними погодними явищами, такими як посухи, сильні зливи та аномальна спека, що негативно впливають на сільське господарство. Руйнування природних територій та скорочення лісів через воєнні дії створюють довгострокові екологічні загрози [8, 9].

Ефективність управління є ключовою для успішної реалізації стратегій сталого розвитку, однак ця сфера стикається з низкою проблем. Високий рівень корупції у державному секторі знижує ефективність використання ресурсів і перешкоджає залученню міжнародної допомоги та інвестицій. Невідповідність національної правової бази сучасним стандартам сталого розвитку ускладнює впровадження інноваційних проєктів. Відсутність сучасних механізмів управління та недостатній рівень цифровізації обмежують прозорість і підзвітність державних органів.

Ризики, які постають перед Україною на шляху до сталого розвитку, мають взаємопов'язаний характер і можуть посилювати вплив один одного. Економічні проблеми ускладнюють вирішення соціальних і екологічних питань, тоді як слабкість інституційної спроможності обмежує здатність держави до ефективного управління ресурсами. Для подолання цих ризиків необхідно розробити комплексну стратегію, яка передбачає зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування, стимулювання внутрішніх інвестицій, посилення інституційної прозорості та впровадження "зелених" технологій. Лише за таких умов Україна зможе зменшити вплив ризиків і забезпечити стабільний перехід до моделі сталого розвитку.

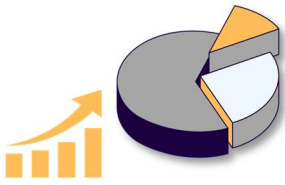
Незважаючи на численні виклики та ризики, Україна має значний

потенціал для реалізації принципів сталого розвитку, що може стати основою для побудови стійкої, конкурентоспроможної та інноваційної економіки. Перспективи сталого розвитку країни тісно пов'язані із впровадженням структурних реформ, інтеграцією до глобальних економічних процесів, розвитком екологічних і технологічних інновацій, а також зусиллями з відновлення після війни. Однією з ключових перспектив сталого розвитку є поглиблення інтеграції України до Європейського Союзу. Виконання положень Угоди про асоціацію з ЄС та гармонізація національного законодавства зі стандартами Євросоюзу відкривають значні можливості для модернізації економіки. Інновації та цифровізація є важливими чинниками сталого розвитку. В Україні вже є значний потенціал у сфері інформаційних технологій, зокрема ІТ-сектор у 2023 році забезпечив зростання експорту послуг на 10,6%. Процес відновлення після війни відкриває можливості для фундаментальних змін в економічній моделі України. За оцінками Світового банку, для відновлення країни необхідно залучити понад \$411 млрд до 2033 року. Екологічний вимір сталого розвитку передбачає поступовий перехід України до "зеленої" економіки, яка базується на низьковуглецевих технологіях та раціональному використанні природних ресурсів.

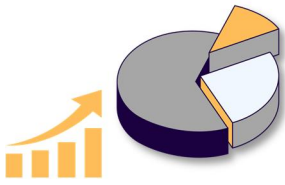
Перспективи сталого розвитку України є значними, але їхня реалізація залежить від системного підходу до впровадження реформ, ефективного управління ресурсами та залучення міжнародної допомоги. Інтеграція до глобальних ринків, розвиток інноваційної економіки, післявоєнне відновлення, "зелена" трансформація та соціальна інтеграція створюють можливості для фундаментальних змін, які дозволять Україні не лише подолати виклики, але й закласти основу для стійкого економічного зростання та соціального добробуту.

Висновки. Сталий розвиток національної економіки України є надзвичайно актуальним завданням у сучасних умовах, коли країна стикається з викликами військової агресії, економічної кризи, соціальної нерівності та екологічних проблем. Аналізуючи виклики, ризики та перспективи, можна

зробити висновок, що досягнення сталого розвитку можливе лише за умови комплексного підходу, який враховує всі складові цього багатовимірного процесу: економічну, соціальну, екологічну та інституційну. Економічне відновлення після війни, зростання ВВП та залучення інвестицій є базисом для забезпечення сталого розвитку. Це потребує структурних реформ, спрямованих на модернізацію промисловості, стимулювання інновацій та цифровізації, а також гармонізації законодавства з європейськими стандартами. Важливу роль у цьому процесі відіграє міжнародна допомога, однак стратегічним завданням залишається зменшення залежності від зовнішнього фінансування та формування самодостатньої економічної моделі. Соціальний аспект сталого розвитку потребує значної уваги до зменшення нерівності, боротьби з бідністю та створення умов для повернення трудових мігрантів. Особливий акцент слід зробити на розвитку освіти, охорони здоров'я та підвищенні якості життя населення, що є фундаментом для формування соціально згуртованого суспільства.

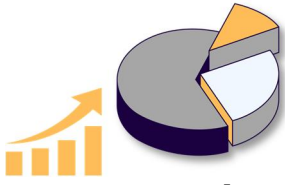
Екологічна складова сталого розвитку передбачає перехід до "зеленої" економіки, зменшення залежності від викопного палива та розвиток відновлюваних джерел енергії. Україна має значний потенціал у цій сфері, однак його реалізація вимагає залучення інвестицій, інноваційних технологій та посилення природоохоронної політики. Інституційна спроможність залишається важливим фактором успіху. Зміцнення прозорості, боротьба з корупцією, удосконалення системи державного управління та цифровізація процесів є необхідними для створення ефективної моделі управління, яка сприятиме реалізації цілей сталого розвитку. Загалом, Україна має значний потенціал для досягнення сталого розвитку, однак його реалізація залежить від здатності держави адаптуватися до викликів і трансформувати їх у можливості для зростання. Для цього необхідна консолідація зусиль усіх секторів суспільства – держави, бізнесу, громадянського суспільства – а також активна інтеграція у глобальні економічні, соціальні та екологічні процеси. Лише за таких умов

Україна зможе стати повноцінним учасником міжнародної спільноти, забезпечивши довгострокову стабільність, процвітання та екологічну безпеку.

Список використаних джерел

1. В Україні відкрили Офіс Цілей сталого розвитку: що зміниться. Екополітика. Веб-сайт. URL: <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/v-ukraini-vidkrili-ofis-cilej-stalogo-rozvitku-shho-zminitsya/>.
2. П'ятницька Г. Т., Григоренко О. М. Еволюція концепції сталого розвитку: управлінський ракурс. *Бізнес інформ*. 2021. № 12. С. 250–257.
3. Кожухова Т. В. Формування та трансформація глобальної системи фінансування сталого розвитку: монографія. Кривий Ріг: Вид. ФОП Чернявський Д.О., 2017. 336 с.
4. Кудріна О. Ю., Семеніхіна О. В., Кіндзерський Ю. В. та ін. Детермінанти сталого розвитку економіки: монографія / Ін-т екон.-прав. досл. НАН України. Київ, 2019. 264 с.
5. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30 вер. 2019 р. № 722/2019, поточна редакція від 30.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.
6. Боковикова Ю. В. Питання реалізації цілей сталого розвитку в умовах сучасності. *Державне будівництво*. 2023. № 1 (33). С. 61–71.
7. Піщур Я. С., Черченко О. Л., Білоскурський Р. Р. Сталий соціально-економічний розвиток: еволюція поглядів та теоретичний аналіз. *Economics Bulletin*. 2017. № 1. С. 28–35.
8. Ніколюк О.В. Система забезпечення екологічної безпеки промислових підприємств в умовах сталого розвитку економіки. *Економіка харчової промисловості*. 2021. Т.13, вип. 3. С. 70-75.
9. Mudrak, R., Lagodiienko, V., Lagodiienko, N., Rybchak, V. Food affordability and economic growth. *TEM Journal*, 2020, Vol. 9, Issue 4, No. 4. pp. 1159-1168. DOI: <https://doi.org/10.18421/TEM94-32>.

10. Zamlynskyi V., Diachenko O., Halytskyi O., Levina-Kostiuk M., Vitkovskyi Y. Development of Ecologically Safe Production: Digital Trends in the Agri-Food Sector. Digital Agricultural Ecosystem: Revolutionary Advancements in Agriculture. 2024. <https://doi.org/10.1002/9781394242962.ch5>
11. Vitkovskyi Y., Budzinski M., Kviatko T., Kubicka J., Zralek M. (2024). Peculiarities of Ensuring Sustainable Development of Ukraine in the Context of Socio-Political Challenges. European Research Studies Journal, Volume XXVII, Special Issue B, pp. 473-492, 2024. DOI: 10.35808/ersj/3556
12. Ларіна Т.Ф., Вітковський Ю.П. Екологічний контур управління безпекою суб'єктів господарювання. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 5. С. 97-102. <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-5-19>
13. Ніценко В.С. Механізми забезпечення сталого розвитку підприємницьких структур агропродовольчої сфери на основі інтеграції. Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. Серія: Економічні науки. 2014. № 6. С. 131-146.
14. Ніценко В. Перспективи сталого розвитку космічної галузі в Україні (С. 664-666). Сталий розвиток економіки, суспільства та підприємництва [Електронний ресурс]: матеріали Міжнар.наук.-практ. конф., Івано-Франківськ, 27-28 квітня 2023 р./ За ред. І. Перевозової. – Львів: Видавець Кошовий Б.-П.О., 2023. – 810 с. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : https://nung.edu.ua/sites/default/files/2023-05/збірник_тез.pdf
15. Серов І. В. Сталий розвиток агробізнесу через впровадження екоінновацій. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024. Том 9. № 3. С. 407 – 411. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-73>